

گزارشی از غرب افغانستان و موج تازه سرما
هوا بس ناجوانمردانه سرد است اینجا

اردوان روزبه

ardavan.roozbeh@gmail.com

در روزهای سرد زمستانی، بچه‌ها زیر کرسی به حرف‌های مادر بزرگ گوش می‌دهند و او برایشان از مثل‌های زمستانه‌ای می‌گوید که نسل به نسل به او رسیده است. برف در پشت پنجره می‌رقصد و می‌بارد و بچه‌ها دعا می‌کنند تا مدرسه‌ها تعطیل شود تا بتوانند فردا آدم برفی درست کنند و شاد باشند. این تصویر زیباست اما وقتی این روزها خبرهای برف و سرما را می‌شنوم کمی به نظرم رویایی می‌آید.

اینک موج‌های برف و سرما منطقه را فراگرفته و راه‌ها را بسته است. این تغییر جوی کشورهایی را که حتا آمادگی قبلی هم دارند غافلگیر کرده است، چه برسد آنهایی که هنوز برنامه‌ای برای مقابله با بحران و برخورد با بلایا و حوادث طبیعی ندارند. در زمان تهیه این گزارش، موج تازه یا بهروایتی موج سوم سرما از سمت سیبری وارد شمال غرب افغانستان شده است، به همین علت در روز سی‌ام دی، دمای شهر هرات در غرب این کشور نزدیک به ۲۴ درجه زیر صفر بود.

در گفت و گو با یک روزنامه نگار ساکن این شهر، خواستم شرایط فعلی شهر را برایم توضیح دهد: «از هفت- هشت روز قبل از این بارش شدید برف در هرات آغاز شد، بارشی کم سابقه ولی همانطور که مشخص است سردترین روز در این ۸ روز گذشته، امروز است که دمای هوا به منفی ۲۴ درجه رسیده. متأسفانه وضعیت خوبی نیست و طبق آماري که من دارم حول و حوش ۵۹ نفر در ولایت هرات به خاطر سرما و بهمن و این چیزها، تلف شده‌اند. یک آمار هم در مورد حیوانات در اطراف و حومه هرات داشتیم که بیش از ۱۵ هزار گوسفند و گاو در بهمن و سرمای این روزها تلف شدند.»

راه‌های روستاها و ولایات در مناطق کوهپایه‌ای این روزها بسته است و بنا بر برخی آمار تاکنون در ولایات استان هرات نزدیک به ۶۰ نفر به خاطر سرما و نبود امکانات، جان باختند.

مسعود حسن‌زاده، نویسنده و روزنامه‌نگار در هرات، در این مورد اشاره کرد: «مسالهی عمده این است که کمک‌رسانی به این مردم خیلی ناچیز بود و همه‌ی راه‌ها مسدود است و امروز با گزارشاتی که من دارم همه‌ی راه‌های بخش‌داری‌ها منتهی به مرکز شهر هرات هم کاملن مسدود است و همچنین راه‌های متصل به مرز ایران و ترکمنستان که از طریق هرات بود، بسته است. دیروز با گروهی از مسوولان رفته بودیم به یکی از اردوگاه‌هایی که بی‌جاشدگان داخلی را نگاهداری می‌کنند، آقایی به خاطر اینکه همه‌ی اعضای خانواده‌اش مریض شده بودند و نیاز به پول برای درمانشان داشت، مجبور شده بود بچه‌اش را معادل ۲۰۰۰ افغانی یعنی حدود ۴۰ هزار تومان بفروشد. از طرفی در شهر، نرخ مواد سوختی حدود ۳۵ درصد بالا رفته و تقریبین شهر به حالت تعطیل است و اکثر مغازه‌ها بسته است. فقط آنهایی باز هستند که مایحتاج اولیه را تامین می‌کنند مانند نانواپی‌ها و قصابی‌ها».

البته در چنین شرایطی است که دور دیگری از بازگرداندن افغان‌های غیر مجاز در ایران آغاز شده است. در طول چند هفته گذشته چندین افغان با رد مرز به این کشور عودت شده‌اند. عمده آنها افغان‌هایی هستند که بدون مدارک قانونی و بصورت قاچاق وارد ایران شده‌اند.

یک وابسته دیپلماتیک در کنسولگری افغانستان در مشهد اشاره می‌کند که فعلا این روند بازگشت، به دلیل موج سرما به شکل نامحدودی متوقف شده است. او این تصمیم را در پی تماس‌های دولت این کشور با ایران می‌داند. دبیر اول کنسولگری افغانستان در مشهد معتقد است: «سرما شدت یافته و برای برگشت افغان‌ها مشکل وجود دارد و به همین دلیل مقامات جمهوری اسلامی روند بازگشت را متوقف کرده‌اند».

مسعود در ادامه در پاسخ اینکه دولت چگونه با این شرایط برخورد کرده است، اشاره می‌کند که به نظر می‌رسد دولت، موضوع را جدی نگرفته است.

«علی‌رغم این‌که در حال حاضر در چهار استان غربی هرات، فراه، غور و بادغیس آمارها نشان می‌دهد یکصد و هفتاد نفر در این سرما کشته شده‌اند، اما پارلمان افغانستان در تعطیلات بسر می‌برد. ما هنوز خبری از جلسه اضطراری نداریم. فقط یک سری کمک‌هایی از سازمان جهانی غذا و تیم‌های (پی آر تی) شده که مقدار آنها خیلی ناچیز است و بیشتر به همین ولایات نزدیک ارسال شده است».

اما این روزنامه‌نگار علی‌رغم نظر وابسته کنسولی افغانستان در مشهد اشاره می‌کند که روند بازگرداندن افغان‌ها از مرز اسلام قلعه ادامه دارد. «دولت ایران اعلام کرده بود که پروسه اخراج برای سه ماه تعطیل می‌شود. اما بعد از این اعلام، دو

روز قبل شاهد اخراج ۱۱۱ نفر بودیم که دو تن از آنها حتا کارت شناسایی موسوم به کارت طلایی داشتند که مجوز ادامه حضور در ایران محسوب می‌شود.

به هر حال آنهایی که از هرات هستند در منزل اقوام می‌مانند، اما آنهایی که از سایر ولایات هستند در کمپ‌ها با مشکلات زیادی روبرو هستند»
در حالیکه سفارت ایران در کابل، از دستور رئیس جمهور این کشور مبنی بر توقف موقت روند اخراج مهاجرین افغان طی فصل سرما خبر داده، اما عصر پنجشنبه (۲۷ دی) ۱۱۱ تن مهاجر افغان از ایران رد مرز شده‌اند.

این در حالی است که روز چهارشنبه گذشته، با تعیین سفیر جدید ایران در افغانستان، سفارت ایران در کابل اعلام کرد که طرح اخراج اجباری مهاجرین افغان، به درخواست رهبران افغان و دستور رئیس جمهور ایران، موقتاً متوقف شده است.

از سوی شمس‌الدین حامد، رئیس اداره مهاجرین هرات به بی‌بی‌سی گفته است: «با وجود اینکه اعلام شده بود اخراج مهاجران افغان از ایران تا چند ماه آینده متوقف شده و در صورت ادامه روند اخراج، با مسوولان دولتی افغان هماهنگی خواهد شد، عصر روز پنجشنبه، ایران بدون اطلاع قبلی، ۱۱۱ مهاجر دیگر افغان را رد مرز کرد.»

بنا به گزارش ایسنا احمد حسینی، مدیر کل امور اتباع و مهاجرین خارجی وزارت کشور، شهریور ماه امسال از برنامه دولت برای ساماندهی اتباع مجاز افغانی تا سه ماه آینده (پایان آذر ماه) خبر داده بود. با این همه همچنان آمار دقیقی از تعداد افغانهای ساکن ایران در دست نیست. چندی پیش احمد حسینی در نشست در کابل تعداد افغانها در ایران را ۱ میلیون و ۹۳۰ هزار نفر اعلام کرد و افزود: «از این تعداد ۹۲۰ هزار تن از پناهندگان ثبت نام شده و بقیه ثبت نام نشده هستند.» این در حالی است که محمدحسن صالحی مرام، مدیرکل اشتغال اتباع خارجی وزارت کار و امور اجتماعی مهرماه امسال، تعداد افغانی‌های غیرمجاز در ایران را ۳ میلیون نفر اعلام کرده است. صالحی مرام همچنین از آغاز طرح اخراج خارجی‌های غیرمجاز از ششم آبان ماه خبر داده بود. به گفته او قرار است تا پایان سال ۵۰۰ هزار نفر از کشور اخراج شوند.